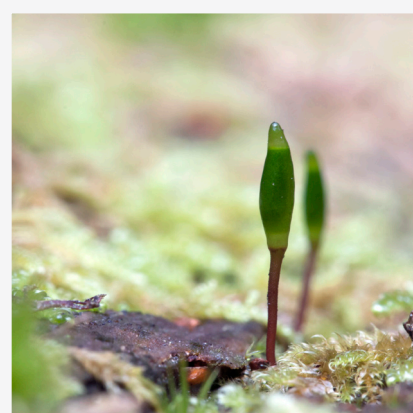

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Tuna

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220089 Tuna

Kommun: Flen

Områdets totala areal: 3,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägareförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1997-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I området Tuna finns ett antal grova ekar och hamlade gamla lindar spridda över ett mindre område. I ett par av dessa ekar har man funnit läderbagge, vilket är det främsta bevarandevärdet i området.

Motivering: Läderbaggen är en hotad art som är knuten till gamla grova lövträd med mulm. I detta område har läderbagge hittats och det är viktigt att de grova träd som finns i området som är viktiga för arten finns kvar.

Prioriterade åtgärder: Prioriterat är att de stora ekarna och lindarna i området hålls friställda så att de lever så länge som möjligt och kan hysa läderbagge under en lång tid framöver.

Beskrivning av området

Området ligger i Flens kommun mellan Stjärnhov och Sparreholm, på den landtunga som avgränsar Tunaviken från Inbåven. Tuna är ett heterogent område med spridda förekomster av grova ekar och hamlade lindar. I den skogsklädda sluttningen öster om vägen som delar området i två delar står ett par gamla, tidigare hamlade lindar. Högre upp bland gran och tall antyder många döende enar att området tidigare var betydligt mer öppet. Skuggtåliga arter som blåbär, kruståtel, stensöta, vårfryle och harsyra tillhör nu de vanligaste arterna. På krönet invid vägen står områdets grövsta ekar, här har fynd av läderbagge gjorts.

Området är utpekad som ett Natura 2000-område för förekomsten av läderbagge och inte för någon naturtyp. Området är av riksintresse för naturvården och för friluftslivet, Båvenområdet. Delar av området i väster är biotopskyddat och innehåller en del nyckelbiotoper. Delar av området har också naturvårdsavtal.

Vad kan påverka negativt

- Minskat antal av mulmbärande hålträd.
- Svag rekrytering av jätteträd.
- Igenväxning och beskuggning av befintliga mulmbärande ekar.
- Biotopfragmentering.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: De norra delarna av Tuna omfattas av ett biotopskydd. Delar av södra Tuna omfattas av ett naturvårdsavtal. Det finns dock mindre delar som inte omfattas av något skydd annat än det utvidgade strandskyddet.

Skötsel: Ekar och lindar ska, i området som omfattas av naturvårdsavtalet, frihuggas och ges utrymme. Området bör enligt avtalet också betas.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1084- Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Läderbaggen är en prioriterad art i habitatdirektivet, vilket kräver en hög ambitionsnivå i att bevara den. Läderbaggen är även fridlyst och rödlistad. Läderbaggen är knuten till äldre ihåliga lövträd med stora mängder mulm. Mulm är den blandning av murken ved, vedmjöl och andra rester som finns främst inuti stammens håligheter. I Sverige förekommer läderbaggen främst i ek, men även i ask, lind, bok och andra träd som blir ihåliga. Solexponering påverkar mikroklimatet i hålträden, läderbaggen föredrar träd som står fristående eller halvöppet. Larven lever i mulmen och det tar 2-4 år att utvecklas till färdig skalbagge. Adulten lever under en månad och uppträder i juli-augusti. Arten har svårt att sprida sig och de flesta individer lämnar aldrig sitt moderträd. Spridning av arten mellan ekar som står mer än ett par hundra meter från varandra är i det närmaste omöjlig. Fragmentering av äldre ekbestånd är således mycket skadlig för läderbaggen. Orsaken till att läderbaggen har minskat sin utbredning är att den är beroende av gamla träd och att jord- och skogsbruket inte tillåtit att träden blivit tillräckligt gamla. Därför är det i det mest ålderdomliga kulturlandskapet som läderbaggen finns kvar. Ekarna måste vara 150-200 år gamla innan de första mulmhåligheterna bildas. Läderbaggen är en utmärkt symbol och signalart för ek- och ädellövområden som tillhör de mest artrika och värdefulla naturområden vi har i landet. På flertalet lokaler i Sverige är antalet befintliga värdräd alltför litet för att läderbaggen ska överleva på längre sikt. Det finns exempel på lokaler med bara enstaka hålträd, men i allmänhet krävs det minst fem hålträd för att läderbaggen ska kunna finnas. Den genomsnittliga lokalen i Sverige med läderbagge är mindre än 3 ha. När trädet är så gammalt att det faller försvinner läderbaggen därifrån inom några år.

Bevarandemål

Målet för läderbagge är att tillräckligt substrat av lämplig kvalitet i form av äldre ihåliga lövträd med rikliga mängder lös murken ved, mulm. I området företrädesvis ek och lind. Kontinuerlig tillgång på lämpligt substrat är en förutsättning för att läderbaggen ska behålla gynnsamt tillstånd i området. Läderbagge ska finnas i en livskraftig population.

Bevarandetillstånd

Ej gynnsam bevarandestatus. Långsiktigt är bevarandestatusen inte gynnsam i området då förnygringen av grova ekar och lindar med mulm är dålig.

Dokumentation

Referenser

Riksintresse för naturvården, Båven-området. Id nr: NRO 04 011

Riksintresse för friluftslivet, Båven, D 12.

Läderbaggen (*Osmoderma eremita*) –ekologi och skötsel av livsmiljön, Naturvårdsverket.

Vägledning för natura 2000, Naturvårdsverkets hemsida.

Biotopsskydd 2002: 110

Inventeringar

Grova träd inventering, 1995.

Arter i området:

Kärlväxter

Jättegröe

Grenrör

Bladvass

Sjöfräken

Älggräs

Pors

Blåbär

Kruståtel

Stensöta

Vårfryle

Harsyra

Lavar

Gulpudrad spiklav

Brun nållav

Gul dropplav

Ekspik

Lunglav

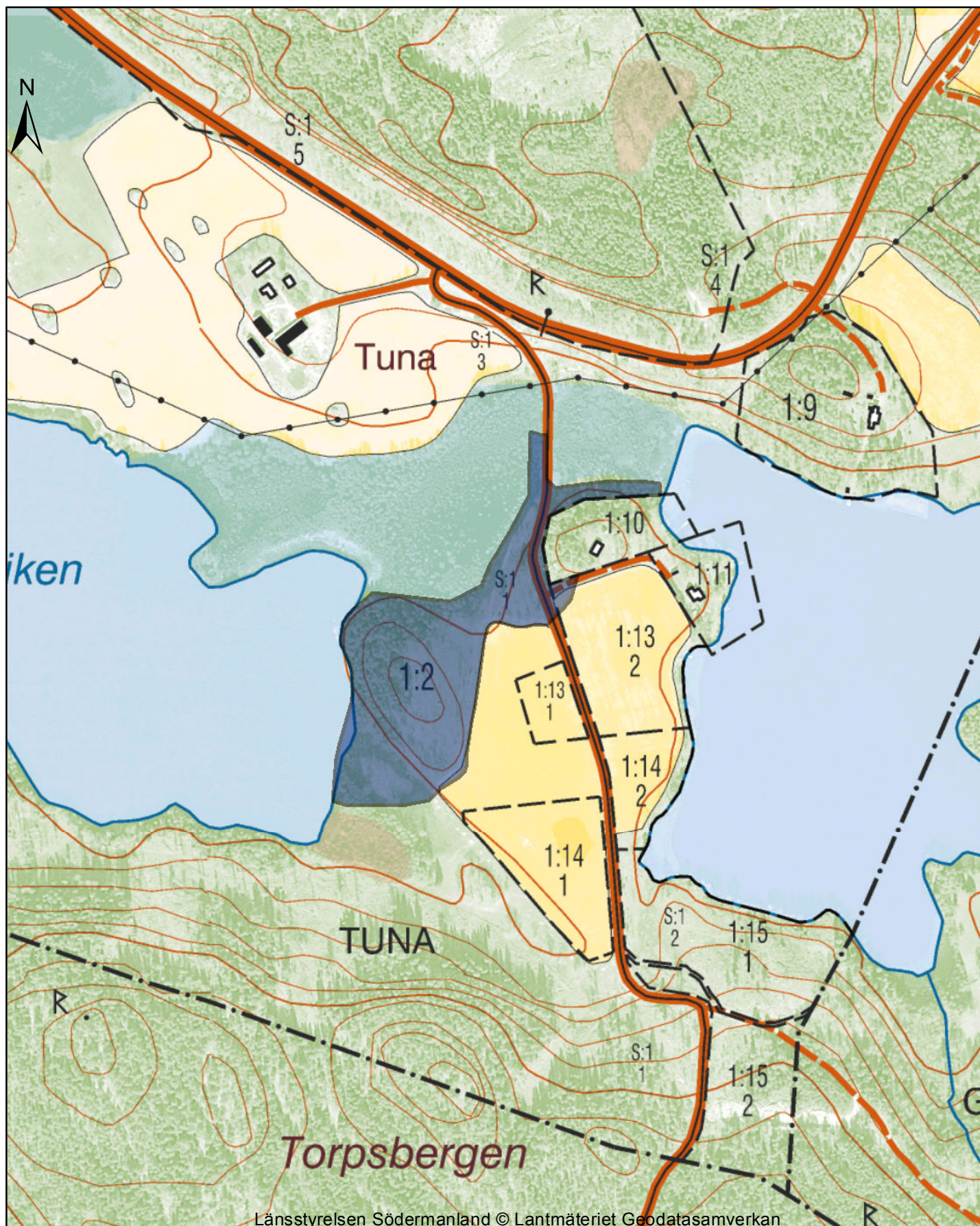
Rödbrun ekspik

Mossor och svamp

Guldlockmossa

Blekticka

Oxtungssvamp

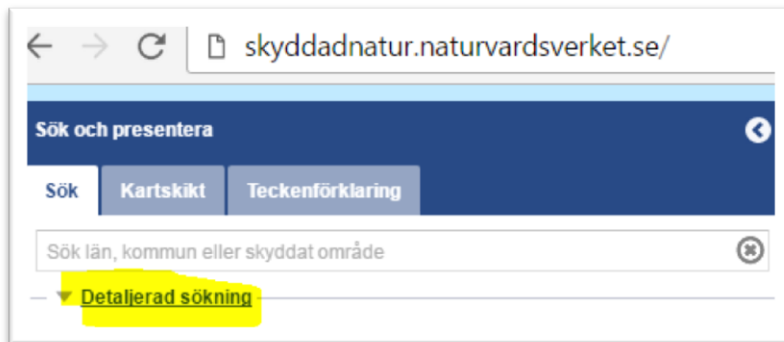

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

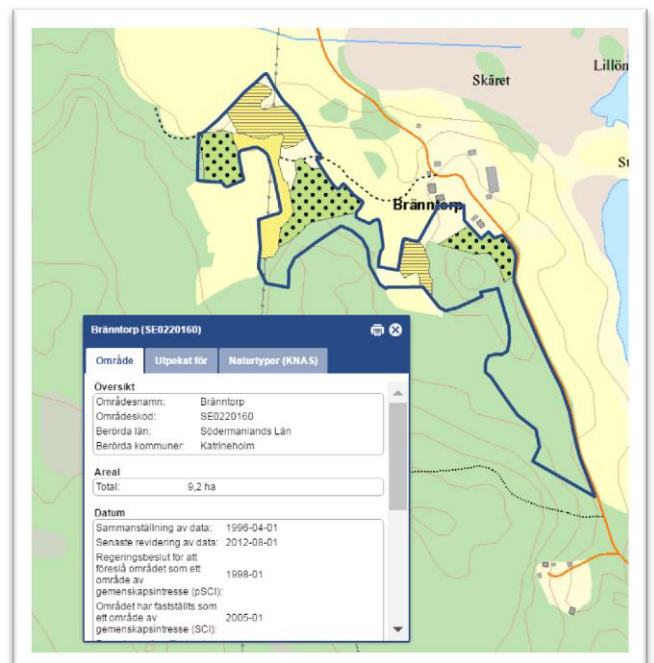
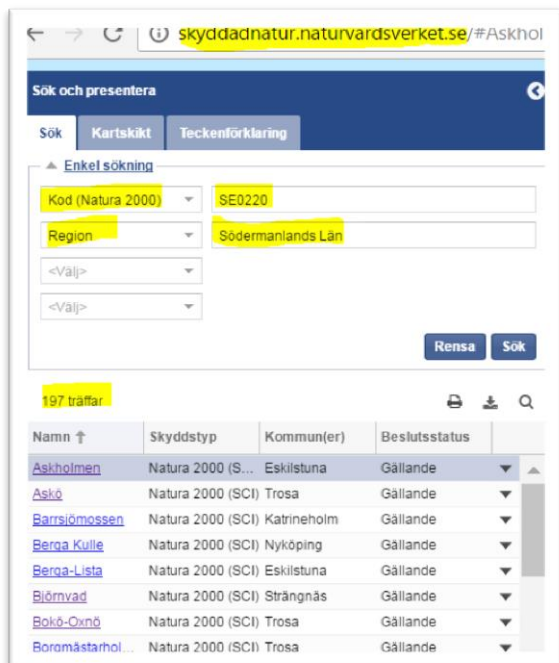
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram *Södermanlands län*

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

